

STORTINGET

Innst. 295 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:238 S (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Kari Elisabeth Kaski om opprettelse av en lederlønnskommisjon

Sakens dokumenter er tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen nedsette en lederlønnskommisjon for statlige lederlønninger og lederlønninger i statseide selskaper og selskaper der staten er majoritets-eier. Kommisjonen skal se de statlige lederlønningene, bonusordningene og godtgjørelsene i sammenheng og analysere hvorfor lønnsutviklingen på toppnivå har fått fortsette på tross av blant annet tidligere vedtatte retningslinjer.
2. Stortinget ber regjeringen innføre lønnsfrys for høytlønte ledere i staten inntil lederlønnskommisjonen har avsluttet sitt arbeid.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 24. april 2025 til Nærings- og fiskeridepartementet ved statsråd Cecilie Myrseth bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 5. mai 2025.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tobias Hangaard Linge, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Nikolai Astrup, Olve Grotle, Sveinung Stensland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, Jenny Klinge og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:238 S (2024–2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Kari Elisabeth Kaski om å opprette en lederlønnskommisjon. Komiteen merker seg forslagsstillernes henvisning til Eierskapsmeldingen (Meld. St. 6 (2022–2023)) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap. Statens direkte eierskap i selskaper, som ble enstemmig vedtatt i Stortinget. I meldingen ble det lagt fram nye forventninger til moderasjon i lønns- og bonusutbetalinger i selskaper hvor staten har helt eller delvis eierskap. Komiteen merker seg forslagsstillernes ønske om å etablere en kommisjon som ser statlige lederlønninger, bonusordninger og godtgjørelser i sammenheng. Komiteen merker seg at statsråd Cecilie Myrseth i sitt svarbrev til komiteen datert 5. mai 2025 anbefaler at forslaget om lønnsfrys for høytlønte ledere i staten ikke vedtas. Komiteen

merker seg at den delen av forslaget som omhandler å nedsette en kommisjon, er besvart av digitaliserings- og forvaltningsministeren som i sitt svarbrev vurderer at det ikke er behov for et nytt utvalg for å gjennomgå lederlønningene i staten.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener lønnsnivået for ledende ansatte i statlig eide selskaper skal vise moderasjon, samtidig som de er konkurransedyktige. Disse medlemmer viser til at staten har eierskap store konsern som omsetter for flere hundre milliarder kroner i året. Disse medlemmer mener det er svært viktig å rekruttere riktig kompetanse til å lede selskaper med svært viktige funksjoner til både verdiskaping og arbeidsplasser, og at lønn og godtgjørelse er blant de mest sentrale rekrutteringsverktøyene.

Disse medlemmer mener det er en vesensforskjell mellom et statlig foretak som er heleid av det offentlige, og børsnoterte selskaper staten har eierskap i. I representantforslaget vises det til utviklingen i lønnsnivå for administrerende direktør i Equinor, Telenor og Kongsberg Gruppen. Disse medlemmer påpeker at dette er selskaper som står i direkte konkurranse med private selskaper og som har store investeringer fra private investorer som også har medbestemmelse i selskapene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til eierskapsmeldingen i 2022 (Meld. St. 6 (2022–2023)) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap. Statens direkte eierskap i selskaper) der det fremgår at moderasjon i lederlønninger er viktig for å ivareta selskapenes langsiktige interesser. Disse medlemmer mener at selskapenes omdømme kan svekkes dersom lederlønningene ikke står i stil med det generelle lønnsnivået i selskapet selv eller samfunnet for øvrig. Disse medlemmer mener at det er essensielt å balansere behovet for moderat lønnsnivå og behovet for å tiltrekke seg kompetanse og erfaring på relevant nivå. Disse medlemmer understreker at det er tøff konkurranse om ledere på toppnivå og behovet for konkurransedyktige godtgjørelser er dermed tilstede.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Støre har vært svært opptatt av å moderere lederlønningen i både staten og statseide selskaper, både heleide og deleide. Denne målsettingen er manifestert i eierskapsmeldingen i 2022 og har vært en sentral del av eierskapsdialogen mellom Nærings- og fiskeridepartementet og relevante selskaper.

Disse medlemmer viser til tall fra Statens eierrapport for 2023. Rapporten viser at gjennomsnittlig vekst i lønn til administrerende direktører i selskaper med statlig eierandel i 2023 var noe høyere enn utviklingen i samfunnet for øvrig. For alle selskapene (med veksttall) var gjennomsnittlig vekst i utbetalt fastlønn

5,4 pst., mens gjennomsnittlig vekst i samlet utbetalt godtgjørelse lå på 5,5 pst. Til sammenligning var utviklingen i samfunnet for øvrig på 5,2 pst. Disse medlemmer vil påpeke at 2023 var første hele år etter Stortingets behandling av ny eierskapsmelding (tilsvarende tall for 2024 foreligger i juni 2025).

Disse medlemmer mener at det arbeides aktivt med å moderere lederlønninger, og det tas tydelige grep for å imøtekomme dette. Disse medlemmer viser til at den nye politiske linjen på lederlønninger i statseide selskaper ble formidlet i 2022. Disse medlemmer mener at det er viktig at selskapene får tid til å imøtekomme signalene om lederlønninger før eventuelt nye politiske grep tas. Disse medlemmer mener dermed at ikke er behov for ytterligere politikk på dette området på nåværende tidspunkt og vil med den bakgrunn ikke gå inn i forslagene i dette dokumentet.

Disse medlemmer viser videre til statlige lederlønninger. Disse medlemmer viser til en rapport som gjennomgikk statens lederlønssystem fra 2022, fra et utvalg nedsatt av Kommunal- og distriktsdepartementet. Disse medlemmer viser til at utvalget anbefalte en indeksregulering av lønnstaket, at lønnsutviklingen over tid skulle følge frontfaget, og at lederne blir omfattet av hovedtariffavtalene. Disse medlemmer viser til at utvalgets anbefalinger følges opp av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) i dialog med hovedsammenslutningene i staten gitt at forslaget fra utvalget var å avvikle lederlønssystemet og overføre lederne til hovedtariffavtalen. Disse medlemmer viser til lønnsutviklingen til ledere lønnet på statens lederlønssystem der ledere de siste fem årene ligget på 3,7 pst. i gjennomsnitt. Dette er 0,2 prosentpoeng under veksten i frontfagsrammen i samme periode. I 2024 var lønnsveksten på 5,2 pst., noe som var i tråd med føringene fra DFD om en lønnsvekst på linje med veksten i frontfagsrammen. Disse medlemmer mener dermed at det ikke er behov for et nytt utvalg for å se på statens lederlønssystem.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Solberg førte en statlig eierskapspolitikk som vektla konkurransedyktige, men ikke lønnsledende, lederlønninger, med en tydelig forventning om hensynet til moderasjon.

Disse medlemmer viser til Meld. St. 6 (2022–2023) hvor denne linjen i utgangspunktet ble videreført. Samtidig er det en bekymringsfull mangel på tillit fra regjeringen Støre, både under forhenværende og nåværende næringsminister, hvor det forsøkes å detaljstyre selskapenes styrer og de kompensasjonsordningene som styrene fastsetter til topplederne og andre ledende ansatte. Noe som på lederplass i Dagens Næringsliv den 8. mai 2025 ble omtalt som en komedie, og hvor humoren går på bekostning av næringsministeren.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at regjeringa har de verktøy de trenger for å rydde opp i utviklingen innen lederlønninger i staten og i statlige selskap. Disse medlemmer mener derfor at en kommisjon er unødvendig, og at det vil kunne være et argument for å utsette nødvendige tiltak, og går på denne bakgrunn imot forslaget.

Disse medlemmer vil videre vise til partiets forslag i Dokument 8:135 S (2024–2025) om å gjeninnføre lønnstak for ledere i staten på 2 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til Eierskapsmeldingen (Meld. St. 6 (2022–2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap. Statens direkte eierskap i selskaper, hvor det ble lagt fram forventninger om at statlige selskaper skulle utvise moderasjon i godtgjørelser til ledere. Godtgjørelser skulle ikke bidra til urimelige forskjeller i selskapet og samfunnet for øvrig. Ingen statlig toppleder skulle ha større lønnsutvikling enn de ansatte i kroner og øre, og bonuser skulle ikke overgå 25 pst. av fastlønn.

Disse medlemmer viser til at de nye forventningene er nå gjeldende, men likevel fortsetter godtgjørelsene på høye nivåer. Årsrapporter om det statlige eierskapet har vist at flere virksomheter ignorerer eller omgår de nye retningslinjene om bonus og lederlønnsmoderasjon som kom i 2024. Equinor-sjefen fikk en fastlønnssøkning på 22 pst., og tjente 22 mill. kroner, Telenor-sjefen fikk et fastlønnshopp på 21 pst. og Kongsberg Gruppens ledelse fikk bonuser langt over de 25 pst. av fastlønn.

Disse medlemmer mener det ikke er akseptabelt at selskaper omgår tydelige forventninger som et samlet storting har sluttet seg til. Disse medlemmer minner om at regjeringen lovte å følge opp dersom selskapene ikke fulgte de nye retningslinjene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette en lederlønnskommisjon for statlige lederlønninger og lederlønninger i statseide selskaper og selskaper der staten er majoritetseier. Kommisjonen skal se de statlige lederlønningene, bonusordningene og godtgjørelsene i sammenheng og analysere hvorfor lønnsutviklingen på toppnivå har fått fortsette på tross av blant annet tidligere vedtatte retningslinjer.»

«Stortinget ber regjeringen innføre lønnsfrys for høytlønte ledere i staten inntil lederlønnskommisjonen har avsluttet sitt arbeid.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til behandlingen av eierskapsmeldingen i 2023, der Fremskrittspartiet advarte mot at de nye retningslinjene for lederlønn vil være vanskelig å følge opp i praksis. Disse medlemmer påpeker at det er regjeringens oppgave å håndheve retningslinjene for lederlønn i statlig eide selskaper, og at en nedsettelse av en lederlønnskommisjon vil medføre ytterligere merarbeid i en problemstilling som senest i fjor ble behandlet i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen nedsette en lederlønnskommisjon for statlige lederlønninger og lederlønninger i statseide selskaper og selskaper der staten er majoritetseier. Kommisjonen skal se de statlige lederlønningene, bonusordningene og godtgjørelsene i sammenheng og analysere hvorfor lønnsutviklingen på toppnivå har fått fortsette på tross av blant annet tidligere vedtatte retningslinjer.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen innføre lønnsfrys for høytlønte ledere i staten inntil lederlønnskommisjonen har avsluttet sitt arbeid.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:238 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Kari Elisabeth Kaski om opprettelse av en lederlønnskommisjon – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 13. mai 2025

Erling Sande

leder

Geir Jørgensen

ordfører

Næringskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
NO-0026 OSLO

Deres ref
2025/1558

Vår ref
25/1106-

Dato
5. mai 2025

Dokument 8:238 S (2024–2025) – representantforslag om opprettelse av en lederlønnskommisjon

Jeg viser til brev fra Stortingets næringskomité datert 24. april om representantforslag 238 S (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Kari Elisabeth Kaski. Forslaget omfatter forslag til vedtak som både berører statens eierskapsutøvelse, som hører inn under næringsministerens ansvar, og lederlønninger i staten, som hører inn under digitaliserings- og forvaltningsministerens ansvar. For sistnevnte er det innhentet vurdering av forslagene fra digitaliserings- og forvaltningsministeren.

Både den forrige næringsministeren og jeg har vært tydelige på at staten som eier forventer at hensynet til moderasjon ivaretas ved fastsettelse av lederlønninger. Moderasjon er viktig for denne regjeringen, og derfor strammet vi også til forventningene knyttet til dette da vi la frem ny eierskapsmelding i 2022 (*Meld. St. 6 (2022–2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap*). Av eierskapsmeldingen fremgår det blant annet at moderasjon i lederlønninger er vesentlig for å ivareta selskapenes langsiktige interesser. Selskapenes omdømme kan svekkes hvis lederlønningene bidrar til urimelige forskjeller i selskapene og i samfunnet for øvrig. Samtidig fremhever eierskapsmeldingen at selskapene skal ha mulighet til å rekruttere og beholde ønsket kompetanse ved å kunne tilby konkurransedyktig godtgjørelse og andre insentiver.

Nærmere om de enkelte forslagene:

1. Stortinget ber regjeringen nedsette en lederlønnskommisjon for statlige lederlønninger og lederlønninger i statseide selskaper og selskaper der staten

er majoritetseier. Kommisjonen skal se de statlige lederlønningene, bonusordningene og godtgjørelsene i sammenheng og analysere hvorfor lønnsutviklingen på toppnivå har fått fortsette på tross av blant annet tidligere vedtatte retningslinjer.

Forslaget omhandler både lederlønninger i selskaper med statlig eierandel og lederlønninger i staten hvor staten er arbeidsgiver.

Når det gjelder 100 prosent statseide selskaper og selskaper der staten er majoritetseier (heretter «selskapene») retter staten som eier gjennom eierskapsmeldingen forventninger til styrene i selskapene på en rekke områder, herunder lederlønn. Staten forventer blant annet at godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, ikke lønnsledende og at hensynet til moderasjon ivaretas. Det er styrets ansvar å vurdere hvordan selskapet skal vektlegge og arbeide med de ulike forventningene. Eierskapsmeldingen legger selskapslovgivningens rollefordeling mellom staten som eier og selskapets styre og daglige ledelse til grunn.

Det følger av selskapslovgivningen at selskapenes styrer er ansvarlig for rekruttering av administrerende direktør og for fastsettelse av administrerende direktørs lønnsbetingelser (innenfor rammene av selskapenes lederlønsretningslinjer fastsatt av generalforsamlingen). Det ligger ikke til staten som eier å fastsette selskapenes lederlønninger, slik forslaget om nedsettelse av en lederlønnskommisjon kan oppfattes som.

Det fremgår av statens eierprinsipper at statlig eierskap ikke urettmessig skal medføre andre konkurransevilkår for selskapene, verken fordeler eller ulemper, sammenlignet med selskaper uten statlig eierandel. Statens eierpolitikk har siden 2002, i tråd med dette, uttrykt en forventning om at godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. I lys av statens forventninger må styrene vurdere og avveie hva som er nødvendig for å rekruttere og beholde sine ledende ansatte og hvordan hensynet til moderasjon best kan ivaretas.

Tallene i Statens eierrapport 2023 viser at gjennomsnittlig vekst i lønn til administrerende direktører i selskaper med statlig eierandel i 2023 var noe høyere enn utviklingen i samfunnet for øvrig. For alle selskapene (med veksttall) var gjennomsnittlig vekst i utbetalt fastlønn 5,4 prosent, mens gjennomsnittlig vekst i samlet utbetalt godtgjørelse lå på 5,5 prosent. Til sammenligning var utviklingen i samfunnet for øvrig 5,2 prosent¹. 2023 var første hele år etter Stortingets behandling av ny eierskapsmelding (tilsvarende tall for 2024 foreligger i juni).

Jeg vil også vise til at Riksrevisjonen gjennom tre ulike undersøkelser siden 2018 har vurdert lederlønn i selskaper med statlig eierandel. Undersøkelsene fra 2018² og 2022³ omhandlet godtgjørelse til administrerende direktør i heleide selskaper, mens undersøkelsen som ble behandlet i Stortinget i mars 2025 gjaldt selskaper med bonusordninger (og mer enn 1/3

¹ 09786: Årslønn, påløpt. Nominelt og reelt. Gjennomsnitt for alle lønnstakere 1970 - 2024. Statistikkbanken

² Rapportert i Dokument 3:2 (2018–2019)

³ Rapportert i Dokument 3:2 (2022–2023)

statlig eierskap)⁴. Riksrevisjonen fremmet gjennom den siste undersøkelsen seks anbefalinger, som Kontroll- og konstitusjonskomiteen sluttet seg til, jf. Innst. 158 S (2024–2025). Som næringsminister med ansvar for statens eierpolitikk i selskaper med direkte statlig eierandel, vil jeg sørge for at departementet følger opp anbefalingene og at temaene tas opp i eierdialogen med selskaper hvor jeg forvalter eierskapet, samt at temaene følges opp overfor øvrige eierdepartementer som del av departementets rolle som ressurs- og kompetansesenter.

Jeg anbefaler på denne bakgrunn at Stortinget ikke ber regjeringen gjennomføre den delen av forslaget som omhandler godtgjørelsen til lederlønninger i statseide selskaper og selskaper der staten er majoritetseier.

Den delen av forslaget som omhandler «statlige lederlønninger» hører inn under digitaliserings- og forvaltningsministerens ansvarsområde. Digitaliserings- og forvaltningsministerens svar er som følger:

«Statens lederlønssystem omfatter toppledere i det statlige tariffområdet, herunder virksomhetsledere og bl.a. ekspedisjonssjefene i departementene. Det er også virksomhetsledere i staten som får sin lønn fastsatt utenfor dette systemet. I 2022 kom det en rapport som gjennomgikk Statens lederlønssystem, fra et utvalg nedsatt av Kommunal- og distriktsdepartementet. Utvalget anbefalte blant annet en indeksregulering av lønnstaket, at lønnsutviklingen over tid skulle følge frontfaget og at lederne blir omfattet av hovedtariffavtalene. Utvalgets anbefalinger følges opp av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) i dialog med hovedsammenslutningene i staten gitt at forslaget fra utvalget bl.a. var å avvikle lederlønssystemet og overføre lederne til hovedtariffavtalen. Det er derfor ikke noe behov for et nytt utvalg for å se på statens lederlønssystem.

Lønnsutviklingen til ledere lønnet på Statens lederlønssystem har de siste fem årene vært på 3,7 prosent i gjennomsnitt. Dette er 0,2 prosentpoeng under veksten i frontfagsrammen i samme periode. I 2024 var lønnsveksten på 5,2 prosent, noe som var i tråd med føringene fra DFD om en lønnsvekst på linje med veksten i frontfagsrammen.

I retningslinjene for fastsettelse av lønn i 2024 for ledere på Statens lederlønssystem ble lønnstaket på 2 millioner kroner justert. Lønnstaket på 2 millioner kroner hadde da stått uendret siden 2015. Dette medførte at realverdien av taket siden da var redusert med over 30 prosent. Det nye taket er nå 2,104 millioner kroner, noe som innebar den samme prosentvise veksten i 2024 som for frontfagsrammen på 5,2 prosent.

DFD mener staten trenger gode ledere. Det er viktig at lønns- og arbeidsvilkårene for lederne i staten gjør det attraktivt å være leder. Staten skal ikke være lønnsledende, men må være konkurransedyktig.»

⁴ Rapportert i Dokument 3:2 (2004–2025)

2. Stortinget ber regjeringen innføre lønnsfrys for høytlønte ledere i staten inntil lederlønnskommisjonen har avsluttet sitt arbeid.

Det vises til digitaliserings- og forvaltningsministerens svar under forslag 1.

Med hilsen

Cecilie Terese Myrseth

